

3. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін. ; за ред. В. Я. Тацій, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків : Право. 2013. 824 с.

4. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / за ред. М.І. Хавронюка. Київ : Москаленко О. М., 2019. 464 с.

5. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : збірник наукових праць. Вип. 16 / ред. кол. : О. М. Ключев, В. Ю. Шепітько та ін. Харків : Право, 2016. 500 с. : іл.

6. Розслідування незаконного збагачення (368⁵ КК України) : метод. рек. / С. С. Чернявський, О. М. Стрільців, В. В. Крижна та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 90 с.

Яременко Сергій Петрович,

заступник начальника Управління
запобігання корупції – начальник відділу
управління корупційними ризиками
та методичного забезпечення Міністерства
внутрішніх справ України;

Романюк Павло Ілліч,

головний спеціаліст відділу управління
корупційними ризиками та методичного
забезпечення Управління запобігання
корупції Міністерства внутрішніх справ
України

ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ ЗА ДОТРИМАННЯМ АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА (З ДОСВІДУ РОБОТИ МВС)

У даній статті розкриваються питання, пов'язані з реалізацією завдань із запобігання і протидії корупції в Міністерстві внутрішніх справ, зокрема здійснення контролю за дотриманням антикорупційного законодавства у територіальних органах МВС, а також у закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери управління МВС.

Матеріал, викладений у цій статті, буде корисним, насамперед, для працівників уповноважених підрозділів з питань запобігання та виявлення корупції, що наразі функціонують у суб'єктах системи МВС: Національній поліції, ДСНС, Держприкордонслужбі, ДМС, Національній гвардії, а також в Головному сервісному центрі, закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери управління МВС.

Відповідно до пункту 5 Положення про Міністерство внутрішніх справ [1] МВС з метою організації своєї діяльності забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, здійснення заходів, зокрема, щодо запобігання і протидії корупції, контроль за їх

реалізацією у територіальних органах, закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери управління МВС.

З метою забезпечення виконання вищевказаної норми в Антикорупційній програмі МВС на 2020–2022 роки та в Антикорупційній програмі МВС на 2023–2025 роки [2] передбачалося проведення перевірок з організації роботи із запобігання і протидії корупції (далі – антикорупційні перевірки), зокрема, в регіональних сервісних центрах МВС, закладах охорони здоров'я, підприємствах, установах Експертної служби МВС, інших юридичних особах, що належать до сфери управління МВС. Протягом 2020–2023 років такими перевірками було охоплено 66 об'єктів.

Вказані перевірки проводяться працівниками Управління запобігання корупції МВС, яке у Міністерстві є уповноваженим підрозділом з питань запобігання та виявлення корупції, із залученням представників заінтересованих структур МВС. Правовою підставою для проведення уповноваженим підрозділом антикорупційних перевірок є пункт 6 частини шостої статті 13¹ Закону України «Про запобігання корупції» [3] (далі – Закон), яким встановлено, що одним із основних завдань уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції державного органу є здійснення контролю за дотриманням антикорупційного законодавства, у тому числі на підприємствах, в установах та організаціях.

Процедуру проведення перевірок діяльності структурних підрозділів апарату МВС, Національної гвардії України, територіальних органів з надання сервісних послуг МВС, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, у тому числі й антикорупційних перевірок, визначено у Порядку проведення перевірок діяльності структурних підрозділів апарату МВС, Національної гвардії України, територіальних органів з надання сервісних послуг МВС, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, затвердженому наказом МВС від 06 листопада 2018 року № 888, зареєстрованому в Мін'юсті 28 листопада 2018 р. за № 1354/32806 [4].

За способом організації перевірки поділяються на планову і позапланову.

Плановою перевіркою вважається перевірка діяльності об'єкта перевірки, що проводиться на підставі планів (графіків) проведення перевірок, інших організаційно-розпорядчих документів, затверджених керівництвом МВС на відповідний рік або інший період.

Позаплановою перевіркою вважається перевірка об'єкта перевірки, яка не передбачена планами (графіками) проведення перевірок, іншими організаційно-розпорядчими документами, затвердженими керівництвом МВС на відповідний рік або інший період.

Відповідно до пункту 2 розділу II цього Порядку одним із невід'ємних документів для проведення перевірки є план-завдання на перевірку, який затверджується наказом.

План-завдання планової антикорупційної перевірки, зокрема, визначає предмет перевірки – виконання актів законодавства, наказів і доручень МВС, які регулюють роботу об'єкта перевірки, і перелік питань, які підлягають перевірці.

До переліку, як правило, включаються такі питання для розгляду:

1) відомості про об'єкт перевірки (положення/статут; організаційно-штатна структура; накази про призначення керівника та його заступників; затверджений розподіл обов'язків між заступниками керівника, правила внутрішнього трудового розпорядку; правила етичної поведінки (кодекс доброчесності); положення окремих структурних підрозділів);

2) відомості про уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції об'єкта перевірки (наказ про призначення на штатну посаду працівника, визначеного уповноваженою особою, документи, які регламентують виконання нею завдань та функцій);

3) планування антикорупційної діяльності об'єкта перевірки (антикорупційна програма (або інший документ, який містить антикорупційні заходи) документи, якими вони затверджені, документи та матеріали, які підтверджують виконання заходів, передбачених антикорупційними програмами (планами), та здійснення нагляду та контролю за ними);

4) організація роботи з проведення оцінювання корупційних ризиків у діяльності об'єкта перевірки (документи та матеріали проведеного оцінювання корупційних ризиків у відповідності до вимог Методології управління корупційними ризиками, затвердженої наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 28.12.2021 № 830/21, зареєстрованої в Мін'юсті 17 лютого 2022 р. за № 219/37555 [5]);

5) організація роботи надання методичної та консультаційної допомоги з питань додержання законодавства щодо запобігання корупції (документи та матеріали, які підтверджують проведення з працівниками об'єкта перевірки інструктажів, роз'яснень, навчальних заходів із питань додержання антикорупційного законодавства);

6) організація роботи з питань здійснення контролю за додержанням вимог антикорупційного законодавства (документи та матеріали щодо: проведених перевірок, пов'язаних з дотриманням антикорупційного законодавства, у структурних підрозділах об'єкта перевірки та його підвідомчих установ (за наявності); візування уповноваженою особою з питань запобігання та виявлення корупції проєктів наказів, інших організаційно-розпорядчих документів з основної діяльності, адміністративно-господарських питань, кадрових питань; ведення обліку працівників, притягнутих до відповідальності за порушення вимог антикорупційної програми, учинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, інших порушень антикорупційного законодавства;

проведення антикорупційних перевірок ділових партнерів та ведення їх обліку);

7) організація роботи у сфері захисту викривачів (документи та матеріали щодо: впровадження механізмів заохочення та формування у працівників культури повідомлення інших порушень Закону; організації роботи внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, отримання та організація розгляду повідомленої через такі канали інформації; визначення внутрішніх процедур і механізмів прийняття та розгляду таких повідомлень; перевірки та належного реагування на такі повідомлення);

8) організація забезпечення прозорості та доступ до інформації (організація роботи щодо розгляду скарг, звернень (запитів) громадян, народних депутатів, депутатів місцевих рад, адвокатів та проведення службових розслідувань/перевірок щодо працівників об'єкта перевірки);

9) організація роботи з питань додержання вимог Закону в частині здійснення фінансового контролю (документи та матеріали, які підтверджують здійснені заходи щодо перевірок своєчасності подання працівниками (суб'єктами декларування) об'єкта перевірки декларацій, передбачених Законом);

10) організація роботи з урегулювання конфлікту інтересів (документи та матеріали щодо врегулювання конфлікту інтересів, який виник у працівників об'єкта перевірки, у т. ч. спричиненого спільною роботою близьких осіб, та при встановленні премій, заохочень працівникам, а також у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав);

11) організація роботи з питань додержання вимог Закону в частині проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, що передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад із підвищеним корупційним ризиком (за наявності на об'єкті перевірки таких посад).

З метою всебічного проведення перевірки та отримання додаткової інформації щодо реального стану справ на об'єкті перевірки членами комісії може проводитися анонімне анкетування працівників об'єкта перевірки. В анкеті, зокрема, можуть міститися як питання щодо підтвердження/спростування випадків порушення на об'єкті вимог Закону, так і питання, що стосуються роботи уповноваженого з питань запобігання та виявлення корупції.

За результатами перевірки кожного об'єкта членами комісії складається довідка з висновками та пропозиціями, яка подається на розгляд Міністру внутрішніх справ для прийняття рішення.

Щодо об'єктів, які підлягали перевірці, може проводитися контрольна перевірка.

Позапланові перевірки проводяться у разі: повідомлення в засобах масової інформації про факти порушень вимог антикорупційного законодавства або надходження інформації про

порушення об'єктом перевірки виконання вимог антикорупційного законодавства.

Результати проведених перевірок аналізуються Управлінням запобігання корупції, враховуються під час оцінювання корупційних ризиків у діяльності МВС. Типові недоліки доводяться до відома територіальних органів МВС та підвідомчих установ.

Застосування системного підходу до проведення контрольних заходів дає свої позитивні результати. Так, за останні чотири роки загальна кількість притягнутих до відповідальності (кримінальна, адміністративна, дисциплінарна) працівників системи МВС за порушення антикорупційного законодавства зменшилася з 826 осіб у 2019 році до 152 осіб у 2022 році.

Підсумовуючи зазначене, вважаємо, що здійснення планових контрольних заходів є запорукою належної організації роботи із запобігання і протидії корупції в територіальних органах та підвідомчих установах МВС та, у свою чергу, – успішної реалізації Міністерством антикорупційної політики.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 878 «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України». URL: zakon.rada.gov.ua.

2. Антикорупційна програма МВС та інформація про результати її виконання. URL: mvs.gov.ua.

3. Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: zakon.rada.gov.ua.

4. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06 листопада 2018 року № 888 «Про затвердження Порядку проведення перевірок діяльності структурних підрозділів апарату МВС, Національної гвардії України, територіальних органів з надання сервісних послуг МВС, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС». URL: zakon.rada.gov.ua.

5. Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції 28 грудня 2021 року № 830/21 «Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками». URL: zakon.rada.gov.ua.